

Spreekbeurtpakket: Hans Christian Andersen 200 jarig bestaan in 2005

Inhoud

- De bekendste Sprookjes van Hans Christian Andersen
- Hans Christian Andersen, Sprookjesschrijver met een boodschap
- Een kort levensverhaal
- Denemarken als inspiratiebron
- Een uitgebreid levensverhaal
- Hans Christian Andersen Quiz
- Hans Christian Andersen Puzzel

De bekendste Sprookjes van Hans Christian Andersen

In de Efteling te vinden:

- de Rode Schoentjes
- de Chinese Nachtegaal
- de Kleine Zeemeermin
- het Meisje met de Zwavelstokjes

Overige:

- het Lelijke Jonge Eendje
- de standvastige Tinnen Soldaat
- Duimeliesje
- het Herderinnetje en de Schoorsteenveger
- de Prinses op de Erwt
- de nieuwe Kleren van de Keizer
- de wilde Zwanen
- de Sneeuwkoningin
- de Tondeldoos
- Klaas Vaak

Hans Christian Andersen, Sprookjesschrijver met een boodschap

Het Meisje met de Zwavelstokjes, de Chinese Nachtegaal, de Rode Schoentjes... we kennen ze allemaal. Want sprookjes, sagen en legenden zijn al zo oud als de mensheid. Maar wat weten we er eigenlijk van? Wat voor verschillende soorten sprookjes zijn er en wie bedacht ze eigenlijk?

Grimm en Andersen, volks- en cultuursprookjes

Van de meeste sprookjes zijn de bedenkers niet eens bekend: iemand bedacht een verhaal en vertelde dit aan zijn dorpsgenoten op het markplein. Een passerende handelsreiziger pikte het verhaal op en vertelde het in zijn eigen versie weer door. Hij bedacht er iets bij, of veranderde er iets aan. Zo ging een sprookje een eigen leven leiden. Totdat ze door iemand werden opgeschreven, bijvoorbeeld de Gebroeders Grimm. Hun verhalen zijn dus volkssprookjes.

Cultuursprookjes zijn de sprookjes zoals Andersen ze voornamelijk bedacht en opschreef: niet-traditioneel en vaak met een boodschap, meer bedoeld voor volwassenen. Daarvan is maar één versie, die niet meer veranderde en dus zijn de bedoelingen van de schrijver nog te herkennen.

Duidelijke boodschap

Hans Christian Andersen bedacht en schreef zijn sprookjes om de lezer iets te leren. Hij las ze voor aan de kinderen en wist dat de ouders meeluisterden en de boodschap goed in hun oren knoopten. Omdat hij uit een arm gezin kwam en tussen arme mensen woonde, zijn de helden uit zijn verhalen vaak net als hij. Het eendje dat er niet bij hoort, zich lelijk voelt en onbegrepen, groeit pas uit tot een prachtige, volwassen zwaan als hij groter wordt. Net als de 'grote' Andersen, die pas op latere leeftijd de bekendheid en erkenning krijgt die hij verdient. Ook in het sprookje de nieuwe Kleren van de Keizer houdt Hans Christian Andersen de lezer een spiegel voor: ijdelheid en hoogmoed komen voor de val.

Om de boodschap in zijn verhalen goed te begrijpen, moet je meer weten over zijn leven.

Hans Christian Andersen - Een kort levensverhaal (1805-1875)

Hans Christian Andersen werd geboren in een arme buurt in de plaats Odense in Denemarken. Zijn jeugd was niet bepaald een sprookje. Zijn vader, een arme schoenmaker, las de jongen voor uit de Bijbel en uit de Sprookjes van 1001 Nacht. Zijn moeder was een bijgelovige wasvrouw, die nooit naar school was geweest. Zij moedigde hem aan om zijn eigen verhalen te bedenken en stukken voor het poppentheater te schrijven. Hij ging vaak op bezoek bij zijn grootmoeder in het armenhuis, die hem altijd fantastische verhalen vertelde. Hans had al tijdens zijn jeugd het gevoel dat hij 'anders' was; het gevoel dat hij er niet bij hoorde. Hij was arm, en had veel fantasie. Bovendien was zijn grootvader de dorpsgek, iets waarvoor hij zich zeker geschaamd moet hebben. Waarschijnlijk leek zijn leven wel wat op het verhaal van het lelijke jonge Eendje.

Toen hij 14 jaar was, trok Hans Christian Andersen naar Kopenhagen, de hoofdstad van Denemarken, op zoek naar het geluk. Hij trad er op als zanger, danser en acteur. In 1822 ontmoette Hans de rijke Jonas Collin, manager van het Koninklijk Theater en invloedrijk lid van de regering. Deze man zag zijn talenten betaalde zijn studie aan de universiteit. Hans schreef daar wonderlijk beeldende verhalen, theaterstukken en romans. In 1831 raakte hij in de ban van het reizen: een passie die hij zijn hele leven zou houden. Hij schreef reisverhalen over Duitsland, Zweden, Spanje, Italië, Portugal en het Midden-Oosten. In Italië brak Hans Christian Andersen door als schrijver, dankzij het verhaal 'Improviseertoren'; een autobiografisch verhaal over de strijd die een arm persoon moet leveren om een plaatsje in de maatschappij te verwerven.

Tussen 1835 en 1872 schreef Andersen zijn 'Sprookjes voor kinderen'. Deze sprookjes kenden onmiddellijk een enorm succes. Vooral de sprookjes van de kleine Zeemeermin, het lelijke jonge Eendje, de rode Schoentjes, de Prinses op de Erwt, de Sneeuwkoningin, de Chinese Nachtegaal en het tinnen Soldaatje werden immens populair in heel de wereld. Hans Christian Andersen bleef schrijven, tot hij in 1875 overleed. Hij schreef in totaal 157 sprookjes en talloze biografieën, romans, theaterstukken, gedichten en reisverhalen.

Denemarken als inspiratiebron

Kleine Zeemeermin: Kopenhagen is de hoofdstad van Denemarken. Op de Langlinie kade zit daar sinds 1913! De Kleine Zeemermin, vlak bij het water. Ze kijkt uit over het water van Øresund, naar de tegenover liggende kust van Zweden. Je kunt haar daar bekijken, en je kunt er met een gids wandelen "in de voetsporen van Hans Christian Andersen"...

Het Lelijke Jonge Eendje: Volgens het dagboek van Hans Christian Andersen van 5 juli 1842, kreeg hij bij het Gissfeld Kloster (Zuid-Zeeland, bij Haslev) de inspiratie voor het lelijke jonge Eendje. In die zomer kreeg hij slechte kritieken op een toneelstuk dat hij geschreven had (in de krant stond dat het zo slecht was dat de mensen er maar niet heen moesten gaan). Het verhaal gaat dat hij boos was gaan wandelen langs de waterkant. Hij zag toen eendjes zwemmen en kreeg het idee voor het verhaal van een lelijk jong eendje, dat later uit zou groeien tot een prachtige zwaan...

De Chinese Nachtegaal: Hans Christian Andersen wandelde door een doodstil bos op het Landgoed Nysø (Zuid-Zeeland bij Præstø). Het was er zo stil dat je een speld kon horen vallen. Maar als je heel goed luisterde, hoorde je toch wat geluidjes uit de natuur. Zo

hoorde hij, hoog in de bomen, vogels zingen. Daar precies bedacht Hans het verhaal van de Chinese Nachtegaal, die met zijn betoverende stem ieders aandacht wist te vangen...

Een uitgebreid levensverhaal

Hans Christian Andersen (1805 - 1875)

In het hartje van Denemarken - op het wondermooie eiland Funen - ligt Odense, de derde grootste stad van Denemarken. Haar 1000-jarige geschiedenis, die ooit begon in de vikingentijd, heeft een stempel gedrukt op de moderne grootstad. Maar Odense is ook de geboortestad van de sprookjesverteller Hans Christian Andersen. De arme jongen werd één van 's werelds meest gelezen schrijvers en zijn werk werd vertaald in ca. 150 verschillende talen! Generaties genoten van Het Ielijke jonge Eendje, De nieuwe Kleren van de Keizer, De prinses op de Erwt, De Sneeuwkonigin en vele andere verhalen. Hans Christian Andersen noemde zijn leven een sprookje en wijst ons op de ware inhoud ervan: "het leven is het zaligste sprookje" - want we maken er zelf deel van uit!

1805-1819

Er was eens ...

In 1805 was Odense met zijn ca. 6000 inwoners na Kopenhagen de tweede grootste stad van Denemarken. Hier werd op 2 april Hans Christian Andersen geboren als zoon van een arme schoenmaker. Zijn vader, Hans Andersen, hield ervan om verhaaltjes voor te lezen aan zijn enige zoon en samen met hem met poppen te spelen. Omdat hij geen geld had, ging Hans Andersen in 1814 in dienst bij het Deense leger, dat aangesloten was bij het leger van Napoleon. Hij heeft nooit echt gevochten, maar toch werd hij steeds zwakker door het ongezonde legerleven. Na de nederlaag van Napoleon kwam Hans Andersen verdrietig en zwak naar huis en stierf in 1816. Zijn zoon, Hans Christian, was net 11 jaar geworden.

Armoede, spel en droom

De moeder van Hans kon niet lezen of schrijven. Ze was naïef en bijgelovig, maar ook een sterke vrouw met een warm hart. Ze was wasvrouw en stond vaak het hele jaar rond in de rivier van Odense te wassen. Haar lot is deels omschreven in het verhaal *Ze deugde niet* (1852). Dankzij de verhaaltjes van zijn vader ging Hans houden van lezen. Hij leende daarom boeken van burens en probeerde zelf ook gedichtjes te schrijven. Door bezoeken aan het theater van de stad droomde hij van een acteercarrière. Vele burgers van Odense boden hem wat geld aan om bij hen thuis op te treden. Op veertienjarige leeftijd besloot hij daarom zijn geluk te zoeken in Kopenhagen. Op zaterdag 4 september 1819 vertrok hij met de diligence.

Kopenhagen in de 19e eeuw

De ongeveer 100.000 inwoners van Kopenhagen woonden in het begin van de 19e eeuw samengepakt achter de kades Nyhavn en Christianshavn. Hier was een wirwar van werkplaatsen, klein-industrie en huisdieren. Doordat de stad niet voldoende sanitaire voorzieningen had, was het een hectische en vermoeiende plaats om in te wonen. De Deense hoofdstad was nog steeds getekend door de mislukte napoleontische oorlogen: de Engelsen bombardeerden de stad in 1807 en overmeesterden de Deense vloot. In 1813 was de staat failliet en in 1814 moest Noorwegen worden afgestaan. Maar ondanks de moeilijke situatie, bleef het volk trouw aan de populaire koning Frederik VI, en konden de schilderkunst, muziek en poëzie tot volle bloei komen: de Deense Gouden Eeuw.

1819-1822

Jeugdpoëzie

Na een tweedaagse reis kwam de 14-jarige Hans Christian Andersen op maandag 6 september 1819 in Kopenhagen aan. Hij zocht onmiddellijk het Koninklijk Theater op maar zonder succes: zijn droom om les te krijgen van de beroemde danseres Madame Schall ging niet in vervulling. Toch kreeg hij al snel wat geld van andere weldoeners uit het Kopenhaagse cultuurleven. Het jaar daarna werd hij dansleerling en weer later zangleerling aan het Koninklijk Theater en kreeg hij verschillende bijrolletjes. In 1822 slaagde hij voor zijn opleiding. De tragedie "Alfsol" die hij had geschreven en ingezonden werd natuurlijk afgewezen. De directie was echter van mening dat zijn talent hogere opleiding verdiende. Zijn jeugdpoëzie wierpen vruchten af!

1822-1828

Onderwijs

De financieel directeur van het Koninklijk Theater, Jonas Collin, betaalde voor de opleiding van Hans Christian Andersen. De Latijnse School in Slagelse en de rector, Simon Meisling, stonden zeer goed bekend, maar Hans kreeg het in die periode hard te verduren. Hij was ouder dan zijn klasgenoten en kon niet zo goed opschieten met rector Meisling. De rector verbood Hans bijvoorbeeld om gedichten te schrijven. Toch lukte het hem om in 1827 het gedicht "Het stervende Kind" te laten publiceren in de krant *Kjøbenhavnsposten* - het eerste succes van de dichter. Vanaf 1825 verbleef Hans bij de rector in huis om op diens kinderen te passen en daardoor ging het tussen hen helemaal mis. In 1827 gaf Jonas Collin hem toestemming om terug te komen naar Kopenhagen en zich daar voor te bereiden op zijn eindexamen.

1828-1829

Student en dichter

Na het eindexamen volgde een drukke periode voor Hans Christian Andersen. In januari 1829 gaf hij zijn succesvolle debuut uit, *Fodrejse fra Holmens canal til Østpynten af Amager* (voettocht van het kanaal van Holmen naar de oostpunt van Amager), vol fantastische verhalen. In datzelfde jaar werd een leuke vaudeville van zijn hand opgevoerd in het Koninklijk Theater. In januari 1830 verscheen zijn eerste gedichtenbundel, waarmee hij bekend werd. Hij ging vaak op bezoek bij zijn weldoener, Jonas Collin, en werd al snel als familie beschouwd. Hij was vooral gehecht aan Collins zoon, Edvard. Hij had ook een hechte band met andere families, zoals de familie van marineofficier P.F. Wulff. Diens hoogbegaafde dochter Henriëtte werd een goede vriendin waaraan Andersen zijn persoonlijke gevoelens kon toevertrouwen.

Vaar wel! - Vaar eeuwig wel!

Na zijn literaire successen trok Hans op rondreis in Denemarken. In de zomer van 1830 kwam hij terug naar zijn geboorte-eiland Funen, zijn moeder bezocht. Hij werd er stapelverliefd op de jongere zus van een studiekameraad in Fåborg, Riborg. Ze was echter al verloofd en hij moest na een tijdje ontgoocheld inzien dat een relatie onmogelijk was. De ontmoeting met haar leverde onder andere de prachtige gedichtencyclus *Hjertets melodier* (*Melodieën van het hart*) op, die het jaar daarna verscheen in de verzameling

Phantasier og Skizzer (Fantasieën en Schetsen). Deze tegenslag probeerde hij te verwerken op zijn eerste buitenlandse reis naar het literaire Mekka, Duitsland.

1833-1834

Reizen is leven

In 1832 kreeg Hans Christian Andersen scherpe kritiek te verwerken en had hij weer te maken met een hopeloze liefde - deze keer voor Jonas Collins jongste dochter, Louise. Ook met haar bleek een relatie onmogelijk. Ten gevolge van literaire en persoonlijke tegenslagen, vroeg hij bij de koning een tweejarige reisbeurs aan - en kreeg die! Van 1833 tot 1834 reisde hij via Frankrijk en Zwitserland naar zijn einddoel: Italië! In Rome had hij een leuke tijd met de groep Scandinavische en Duitse kunstenaars. De natuur, het Italiaanse volk en de kunst maakten diepe indruk op hem. Hij kreeg nieuwe ideeën en meer moed en zelfstandigheid als mens én als kunstenaar.

1834-1835

De weg naar beroemdheid

Rond de kerstperiode in 1833 werd Hans Christian Andersen in Rome op de hoogte gebracht van de slechte recensies in Denemarken, over het dramatische gedicht *Agnete og havmanden (Agnete en de meerman)*. Hij bleef echter niet bij de pakken neerzitten en begon aan zijn eerste roman, *Improvisatoren (de Improvisator)*, die zich afspeelt in Rome maar vooral gebaseerd is op zijn eigen jeugdherinneringen. De roman kwam uit in april 1835 in het Deens en het Duits en werd een welkom succes. Als basis voor zijn roman gebruikte Andersen dagboeknotities en vooral de vele tekeningen die hij in Rome maakte. De spontane en tevens gedetailleerde stijl bewijst dat de dichter heel goed keek en luisterde op zijn reizen.

1835

De sprookjesdichter

"*Improvisatoren (de Improvisator)* maakt u beroemd, maar de sprookjes zullen u onsterfelijk maken." Dat zei de natuurkundige H.C. Ørsted nadat hij de eerste roman en sprookjes had gelezen van zijn jongere vriend. Andersen geloofde meer in zijn roman, maar Ørsteds voorspelling kwam uit. Eerder had Hans sprookjes naverteld in zijn vriendenkring; tot en met zijn laatste sprookje in 1872 hield hij ervan zijn eigen sprookjes voor te lezen aan anderen. Andersen herinnerde zich de volksverhalen die hij als kind had gehoord en combineerde dat kunstzinnig met persoonlijke ervaringen en soms ook met ernstige onderwerpen.

1835-1840

Voorspoed en tegenslag

Critici waren niet blij met zijn *Eventyr fortalte for Børn (Sprookjes verteld aan kinderen)* uit 1835, maar het publiek vond ze geweldig. Maar Andersen wilde nog altijd romans schrijven, dus kwam al heel snel *de roman* O.T. uit. In 1837 verscheen *Kun en spillemand (Maar een Muzikant)* - met daarin een deel van zijn eigen levensverhaal. De romans werden ook in andere landen een succes. In Denemarken was er echter nog steeds tegenstand, o.a. van de filosoof Søren Kierkegaard.

Hans Christian Andersen schreef in die periode naast romans, sprookjes en gedichten ook toneelstukken. Maar het Koninklijk Theater in Kopenhagen was niet geïnteresseerd in zijn stukken. In 1840 weigerde de eredame van het theater, Johanne Louise Heiberg, de hoofdrol te spelen in zijn nieuwe theaterstuk, *Maurerpigen (Het Moorse meisje)*. Tegelijkertijd was hij weer hopeloos verliefd en wanhopig omdat hij niet genoeg geld had

om te trouwen. Gekwetst en verdrietig besloot hij een verre reis te maken, helemaal naar Griekenland en Turkije, Bulgarije, Roemenië, Hongarije en Tsjechië (1840 tot 1841).

1840-1843

De Bazaar van een Dichter

Met 30 reizen naar het buitenland in meer dan 9 jaar kende Hans Christian Andersen Europa op z'n duimpje. De boeiende ervaringen pende hij ijverig neer in zijn dagboek en hij maakte ook veel tekeningen. In 1842 verscheen zijn *En Digters Bazar (De Bazaar van een Dichter)*, waarin hij de dingen die hem overkomen omschrijft - bijvoorbeeld over een vroege treinreis in 1840 - maar er ook gedichten over schrijft. In 1843 ontmoette H.C. Andersen voor de eerste keer de Zweedse sopraanzangeres, Jenny Lind, waar hij hevig verliefd op werd, maar zij was heel duidelijk: vriendschap - niets meer!

1843-1848

Nieuwe Sprookjes

In 1843 kwamen de sprookjes uit zonder de subtitel "verteld aan kinderen". Nu durfde hij de sprookjes uit te geven als 'echte' literatuur: "Nu spreek ik vanuit mijn borst: neem een idee voor de ouderen - en vertel dat aan de kinderen, wetende dat vader en moeder ook meeluisteren, en hen mag je ook aan het denken zetten!". Om 1847 besloot uitgever Carl Lorck in Leipzig een uitgave van Andersens sprookjes uit te geven, met illustraties. De Deense illustrator Vilhelm Pedersen illustreerde maar liefst 80 van Andersens sprookjes. Andersen ontmoette Charles Dickens in 1847 op zijn eerste reis naar Londen en woonde bij hem tijdens zijn tweede verblijf in 1857. Hierna verloren ze elkaar uit het oog.

1848-1852

In Denemarken ben ik geboren

Rond het midden van de jaren 1840 en vooral na zijn succesvolle reis naar Londen in 1847, was Hans Christian Andersen wereldberoemd. In Duitsland en Engeland kwamen in 1847 zijn verzamelde werken uit met de autobiografie *Mit eget Eventyr uden Digtning (mijn eigen Sprookje zonder Verzinsels)*. Andersen voelde zich vooral verbonden met Duitsland, en daarom was hij ontroostbaar toen er oorlog kwam tussen Denemarken en Duitsland om Schleswig en Holstein in 1848. Hij moest een tijdje afstand nemen van Duitsland en schreef toen één van de prachtigste nationale gedichten die Denemarken kent: *I Danmark er jeg født (in Denemarken ben ik geboren)*.

1852-1872

Ereburger

In 1855 kwam zijn autobiografie uit in het Deens: *Mit Llivs Eventyr (het Sprookje van mijn Leven)*. De jaren daarna had Hans Christian Andersen grote zorgen aan zijn hoofd. Hij leed vooral onder de Deense nederlaag in de oorlog met Duitsland. Maar na de oorlog werd de inmiddels wereldberoemde schrijver de hoop voor het verslagen volk. Hij werd benoemd tot ereburger van zijn geboortestad Odense.

1872-1875

De oude dichter

Zijn hele leven hield Hans Christian Andersen ervan mensen te vermaken. Als hij niet voorlas, dan hield hij de mensen bezig met zijn talrijke knipsels. Af en toe maakte hij hele prentenboeken voor kinderen uit zijn vriendenkring - vol eigen knipsels en vele gedichtjes. Zijn laatste sprookje verscheen in 1872 en in 1873 reisde hij voor de laatste keer naar het zuiden. Daarna werd hij ziek. Hans Christian Andersen stierf op 4 augustus 1875 aan leverkanker. Hij liet bijna 800 gedichten, 40 theaterstukken, zes romans en

vijf reisboeken na, maar op de eerste plaats verbindt Andersen met zijn 157 sprookjes en verhalen nog steeds jong en oud over de hele wereld.

Hans Christian Andersen Quiz

1. In welk land is HCA geboren? (Denemarken)
  - a. Denemarken
  - b. Zweden
2. Hoeveel jaar zou HCA in 2005 geworden zijn? (200 jaar)
  - a. 100
  - b. 200
3. Van welk bekend sprookje van Hans Christian Andersen staat er aan de kade van Kopenhagen een beeld? (de Kleine Zeemeermin)
  - a. het Lelijke Jonge Eendje
  - b. de Kleine Zeemeermin
4. Welke hoofdpersoon liep in z'n blootje over straat? (de keizer)
  - a. de keizer
  - b. de koning
5. In welk sprookje ontstaat een strijd tussen een gewone en een kunstvogel? (de Chinese nachtegaal)
  - a. de wilde Zwanen
  - b. de Chinese Nachtegaal
6. In welk sprookje krijgen kinderen mooie dromen? (Klaas Vaak)
  - a. het Meisje met de Zwavelstokjes
  - b. Klaas Vaak
7. Waarom kan de prinses niet slapen, ook al ligt ze op twintig matrassen? (er ligt een erwten onder, en als echte prinses voelt ze dat natuurlijk!)
  - a. de prinses is betoverd
  - b. er ligt een erwten onder de matrassen
8. Wie is niet groter dan een duim? (allebei is goed, maar Duimeliesje is van Andersen)
  - a. Klein Duimpje
  - b. Duimeliesje
9. Door wie wordt Kay op de slee meegenomen naar haar ijspaleis? (de Sneeuwkoninkin)
  - a. het Meisje met de Zwavelstokjes
  - b. de Sneeuwkoninkin
10. Wie is zo verwaand en ijdel dat ze haar belofte vergeet om de oude dame te verzorgen? (Karen van de Rode Schoentjes)
  - a. Karen
  - b. Duimeliesje

11. Wat heeft het kleine meisje niet verkocht? (zwavelstokjes)
- a. zwavelstokjes
  - b. erwten
12. Wat zou de Kleine Zeemeermin het liefste van alles willen hebben? (benen)
- a. een vriendje
  - b. benen
13. Wat moet ze daarvoor inleveren? (haar stem)
- a. haar vissenstaart
  - b. haar stem
14. Wat is er zo opvallend aan de standvastige tinnen soldaat? (hij heeft maar één been)
- a. hij heeft maar één been
  - b. hij kan praten
15. Waarvan moet het kleine prinsesje garen spinnen en hemden weven voor haar 11 broers? (brandnetels)
- a. glanskatoen
  - b. brandnetels

Hans Christian Andersen Puzzel

H	A	N	S	P	C	G	U	U	S	G	A	R	N	A	A	L	H	R	I	
A	S	T	D	A	N	S	E	N	T	H	C	A	N	T	I	K	A	N	L	
N	A	O	N	L	S	T	A	D	E	D	E	M	R	S	K	J	S	E	E	
I	S	O	N	E	E	V	I	Z	M	A	J	E	S	T	E	I	T	M	V	
H	C	R	E	I	E	R	T	E	D	I	T	I	J	A	I	L	R	E	A	
C	H	G	E	S	N	A	T	E	R	E	T	S	A	R	Z	E	A	N	N	
S	E	Z	N	T	D	O	O	R	I	J	N	J	T	W	E	L	A	S	S	
E	O	G	E	H	E	D	O	N	K	E	R	E	W	A	R	M	T	E	E	
J	N	N	T	U	N	A	C	H	T	E	G	A	A	L	I	T	E	N	J	
D	M	I	O	I	K	S	M	U	Z	I	E	K	E	L	T	R	H	W	K	
N	A	N	N	S	U	C	V	U	U	R	O	N	D	E	M	A	K	E	O	
E	K	O	U	D	I	H	E	V	I	S	S	E	N	E	E	A	L	R	T	
E	E	K	E	U	K	E	N	M	E	I	S	J	E	N	R	N	E	E	S	
E	R	E	D	S	E	L	T	O	Z	E	E	H	E	K	S	N	I	L	L	
G	E	E	V	E	N	P	R	E	J	A	A	R	B	E	N	E	N	D	E	
N	D	Z	O	E	T	A	G	D	B	U	I	T	E	N	B	G	I	J	L	V
O	V	O	E	T	J	E	S	E	D	Z	W	E	M	M	E	N	E	E	A	
J	E	S	C	H	E	L	P	R	W	I	N	T	E	R	F	I	T	G	W	
E	L	I	K	U	S	H	O	N	G	E	R	N	A	A	W	Z	N	O	Z	
P	R	I	N	S	N	E	K	K	O	L	V	W	U	E	E	N	S	V	G	

De Chinese Nachtegaal

Nachtegaal
Majesteit
Zingen
Nacht
Vogel

Keizer
Keukenmeisje
China
Buiten
Noten

Het Lelijke Jonge Eendje

Eendenkuikentjes
Jonge eendjes
Lelijk
Zwaan
Groot

Moeder
Ei
Gesnater
Zwemmen
Snavel

De Kleine Zeemeermin

Zee
Vissen
Mensenwereld
Benen
Stem
Prins
Traan
Guus Garnaal

Klein
Zeekoning
Kus
Schelp (2x)
Paleis
Thuis
Zeeheks

Meisje met de Zwavelstokjes

Donker
Honger
Winter
Stad
Ster
Alleen

Koud
Warmte Meisje
Vuur
Straat
Sneeuwvlokken
Zwavelstokjes

De Rode Schoentjes

Rood
Schoenmaker
Muziek
Zoet

Voetjes
Dansen
Ritme

Oplossing: Hans Christian Andersen viert dit jaar zijn tweehonderdste verjaardag bij de Efteling